

ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO
MUZEA V BRNĚ

1

1973

R 2004

R 89

~~Technické muzeum v Brně
Knihovna
46042 signatura
44187 přír. čís.~~

Technické muzeum v Brně
Knihovna
VYŘAZENO

Pro muzejní pracovníky, odborný aktiv a spolupracující instituce vydává Technické muzeum v Brně.

Tisk: KSNP BRNO pod ev.č. KSNP 55/73 - 43028

TECHNICKÉ PAMÁTKY

Kostrový pohřeb v zaniklé středověké vápence

V jižním výběžku obce Kanice nedaleko zaniklého hradu, který se nachází na ostrožně tvořené Těsnohlídkovým údolím a údolím řeky Svitavy, severozápadně od kóty Šembera se nalézají zbytky dvou zahloubených objektů. Objekty leží asi 400m od hradu při zaniklé cestě, jejíž úvoz je místy dosud znatelný a která pokračuje vzhůru ke skalnímu hřebenu Šembery.

Výzkum hradní zříceniny provádí po léta Ant. Kríž, dobrovolný pracovník Moravského muzea. Hrad, zřejmě Obránský, pochází z poloviny 13. století a při jeho výzkumu bylo provedeno také několik sond v severním zahloubeném objektu. Při jeho východním okraji byl objeven 28.10.1969 kostrový pohřeb se skrovným doprovodným materiálem. Skelet zůstal nevyzdvížen.

V létě 1972 byl proveden Technickým muzeem v Brně odkryv v objektu s těmito předběžnými výsledky: Jedná se patrně o výrobní objekt určený k pálení vápna. K výrobě bylo užíváno vápence z nedalekého, dnes již neužívaného lomu při patě skalního hřebenu Šembery. Svědčí o tom jednak existence lomu, jednak dnes již neužívaná cesta, jejíž úvoz směřuje ke zmíněnému lomu. Samotná výrobní technologie je doložena dochovanou hroudou vápna v jednom ze tří pracovních oborů pece. Pec byla zadlabána do granitového podlaží a byla situována pracovními otvory směrem k západu do zahloubeného objektu. Kromě této pece se zachovaly i zbytky jiné pece ob-

dobné konstrukce. V jižní části objektu v jeho podélné ose je celkem dobře zachovaná, do skály zadlabaná jímka o ϕ 4 m a hloubce větší než 2 m. Její stěny se trychtýřovitě sbíhají, takže při dně činí její ϕ 2 m. Její stěny jsou obezděny do výše 1 m zídou, zděnou na vápno. Tento objekt zřejmě sloužil k hašení vápna přímo na místě jeho výroby.

Důležitým momentem pro datování objektu a pro oprávněnost spojení funkce objektu s budováním nedalekého hradu je nález zmíněného skeletu v zánikovém horizontu objektu spolu se dvěma jednoduchými kruhovými železnými přezkami, které mohou být datovány do přelomu 13. a 14. století. První z přezek byla vyzvednuta při původním odkryvu v 1969, druhá ležela pod levou pánevní kostí.

Skelet byl uložen v orientaci V-Z. Ležel na místě rozdrolené horniny promísené drobným štěrkem /mocnost vrstvy 20-22 cm/, pod ní asi 1 cm mocná vrstva vypáleného vápna, pod ní skalní podlaží. Nad skeletem 70 cm mocná vrstva hlíny promísená většími vápencovými kameny. Několika podobnými kameny byl obložen také skelet. V takřka natažené poloze, nznak, s hlavou k západu. Pravá ruka mírně pokrčená podél těla, levá šikmo prsty k pravé bederní kosti.

Skelet předán k bližšímu určení přírodovědecké fakultě UJEP, katedře antropologie.

Technické muzeum v Brně usiluje za pomoci Dopravního podniku města Ostravy a Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody o záchranu vozovny v Bohumí-

ně. Po zrušení úzkokolejného provozu tam hodlá vybudovat
skansen městských úzkokolejných drah v ČSSR.

V Ý S T A V Y A E X P O Z I C E

Výstava ČESKOSLOVENSKÁ VĚDA A TECHNIKA PRONIKÁ
DO SVĚTA

V úterý dne 27. února byla ve všech výstavních sálech TM za účasti představitelů krajských a městských stranických a státních orgánů slavnostně zahájena výstava Československá věda a technika proniká do světa. Cílem této výstavy, která byla pořádána u příležitosti 25. výročí Vítězného února, bylo ukázat na vynikající úspěchy, kterých bylo u nás v oblasti vědy a techniky dosaženo. Řada vzácných a autentických exponátů z pracovišť Československé akademie věd, resortních výzkumných ústavů, podniků generálních ředitelství Chepos, ZVS, Zbrojovka a jiných, dokumentovala významnou roli naší republiky ve světovém vědeckotechnickém pokroku v uplynulém čtvrtstoletí socialistické výstavby. Značná pozornost byla na výstavě věnována úloze československé vědy a techniky v zemích RVHP a při plnění komplexního programu socialistické ekonomické integrace.

Výstava byla otevřena do 29. března 1973.

U příležitosti této výstavy vydalo Technické muzeum pamětní medaili - 25 let vítězného socialismu, která je dílem akademického malíře M. Slezáka a byla zhotovena v experimentální slévárně ústavu.

Výstava PŘÍRODA A PAMÁTKY - PROPAGACE, PUBLIKACE

Krajské středisko Státní památkové péče a ochrany přírody v Brně uspořádalo ve výstavních sálech našeho ústavu výstavu "Příroda a památky - propagace, publikace". Návštěvníci se zde seznámili s fotografiemi, knihami, průvodci po památkových objektech a řadou dalších propagačních materiálů, které vydává tato instituce.

Výstava byla otevřena od 21. ledna do 16. února 1973.

Výstava PŘÍRŮSTKY SBÍREK

I v prvním čtvrtletí tohoto roku probíhala v ambitech ústavu výstava přírůstků sbírek ústavu, která byla otevřena v říjnu minulého roku. Z několika tisíc sbírkových předmětů, shromážděných v posledních letech z jemné mechaniky, měřicí techniky a letectví je na této výstavě presentováno 80 exponátů, které jsou vynikajícími představiteli kulturně historické a technické hodnoty sbírkového fondu uvedených oborů.

Stálé expozice Technického muzea

VÝVOJ VYUŽITÍ VODNÍ ENERGIE

PARNÍ ENERGETIKA

PANORAMA, stereoskopické promítání barevných diapozitivů,
provedla ve 1. čtvrtletí celkem 6 programů.

S B Í R K O T V O R N A Č I N N O S T

Začátkem února převzali zástupci našeho ústavu v Dopravním podniku Brno renovovaný motorový tramvajový vůz evid.č. 52. Jedná se o vůz vyrobený vagonkou ve Štýrském Hradci v roce 1919 a určený pro místní dráhu Bratislava - Vídeň. Tento vůz byl od roku 1920 v provozu v Brně.

Oddělení jemné mechaniky získalo do sbírek Technického muzea významný exponát představující vrchol technického vývoje v oboru hracích strojů. Jedná se o klavírní křídlo, jehož součástí je vestavěná pianola s pohonnou jednotkou. K příslušenství náleží 154 kusů hudebních motivů v podobě perforovaných papírových svitků. Exponát je německé výroby, z roku 1902.

Vzácný sbírkový předmět - vůz Austro-Daimler z roku 1910 je v současné době podroben generální opravě v dílnách Technického muzea.
